

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ 1920 – 1950-Х РОКІВ: ІДЕЯ ДЕРЖАВНОСТІ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ»

29 – 30 червня 2016 р. у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбулася Міжнародна наукова конференція «Український визвольний рух 1920–1950-х років: ідея державності та її реалізація», присвячена 75-річчю Акта відновлення української державності та 25-й річниці Незалежності України.

Вітальне слово учасникам конференції виголосили **Стефан Романів**, голова Організації українських націоналістів, **Богдан Федорак**, в.о. голови Державного правління, структури, що була створена після проголошення Акта 30 червня і продовжувала функціонувати в еміграції, **Андрій Когут**, директор Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

Під час пленарного засідання особлива увага була присвячена висвітленню ролі Акта відновлення української державності 30 червня 1941 р., в дні

відзначення якого і відбувалася наукова конференція. Модератором заходу виступив директор Науково-дослідного інституту українознавства к.і.н. **Богдан Галайко**.

«В Україні існують численні стереотипи щодо Акта відновлення української державності і тому їх необхідно аргументовано спростовувати», – зауважив у своїй пленарній доповіді декан історичного факультету КНУ ім. Тараса Шевченка д.і.н., професор Іван Патриляк. «Проголошення Акта 30 червня неможливо до кінця зрозуміти, якщо не враховувати ширший історичний контекст. На зламі 1940 – 1941 років в повітрі завітала війна між колишніми союзниками – Німеччиною та Радянським Союзом. Очевидно, що ОУН – чи не єдина самостійницька структура, яка прагнула здобути незалежність України та зберегла свою мережу на території Радянської України – повинна була відреагувати на

такий поворот подій. В ОУН розуміли, що незалежність може відбутися за умови зміни існуючого в Європі статус-кво. Тобто якщо будуть ослаблені або знищені держави, які володіють українськими землями. Відповідно вони розуміли, що не мають права не готуватися до здобуття незалежності», – наголосив науковець.

Голова Українського інституту національної пам'яті к.і.н. **Володимир В'ятрович** відзначив позитивний підхід виведення на науковий рівень обговорення цієї події: «Про Акт 30 червня серед інших рівнозначних подій говориться найменше. Оскільки довгий час тема ОУН–УПА була надзвичайно заполітизована, історики не надто охоче бралися за її дослідження. Акт 30 червня часто наводять як приклад колабораціонізму чи навіть намагаються прив'язати до єврейських погромів у Львові. Я сподіваюся, що нинішня наукова дискусія спростує низку таких стереотипів».

Завідувач відділу історичних студій Науково-дослідного інституту

українознавства д.і.н. **Павло Гай-Нижник** у доповіді «Верховне керівництво і партійно-політична система УССД у державницькій моделі ОУН(б) 1940 – 1960 років» висвітлив модель майбутньої Української держави, розроблену ідеологами й провідниками ОУН(б), що була опрацьована С. Бандерою та Я. Стецьком, стратегічно-військове планування, здійснюване Р. Шухевичем, комплекс пропаганди з включенням в акцію культурної еліти, розроблений С. Ленкавським. «Відтак природним було й те, що українські націоналісти визнавали (і визнають дотепер) Українську національну державу за єдину форму організації нації, яка забезпечує найкращі умови для всебічного розвитку її духовних і фізичних сил, яка гарантує нації суверенну владу, котра впливає з найглибших почуттів і прагнень народу, що хоче бути господарем на власній землі та творити на ній свою владу», – зазначив дослідник.

Директор Науково-дослідного інституту українознавства к.і.н. **Богдан Галайко**, виголошуючи доповідь «Патріотичне

виховання молоді як елемент державного будівництва: підходи українських націоналістів у 1920 – початку 1940 рр.», провів аналогії сучасності та вишколу молоді минулого, звернув увагу на ідеологічне обґрунтування та методи виховання юнацтва, які в час військової агресії дають можливість швидко мобілізуватись суспільству та державі на захист свого суверенітету.

Наукове обговорення конференції здійснювалося в рамках кількох панельних дискусій:

«Акт 30 червня в історіографії і пам'яті»;

«Відновлення української державності 1941 року: незаний досвід»;

«Збройна боротьба за незалежність у 1940 – 1950 роках»;

«Українська повстанська армія: життя у підпіллі»;

«Повстанський рух 1920 – 1930 років в контексті боротьби за українську державність».

Доповідачі низки навчальних закладів, Українського вільного університету, Національного меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького»,

Національного музею історії України, Центру досліджень визвольного руху, ГДА СБ України, Меморіального музею тоталітарних режимів «Територія терору», архіву ОУН в Українській Інформаційній Службі-Лондон шукали відповіді на різні питання, пов'язані з пошуком історичної правди, реабілітацією жертв політичних репресій, з'ясуванням історичного значення українського визвольного руху, ролі окремих постатей, необхідності глибокого аналізу архівних джерел минулого.

Додатково в програму заходів була включена презентація книги «Петро Духий. Відоме й незнане».

Вшановуючи Акт відновлення української державності 30 червня 1941 р., спробу здобути незалежність, учасники конференції та співробітники НДІУ поклали квіти до меморіальної дошки Дмитру Миронові-Орлику на будівлі Національної опери України.

Тетяна БОЙКО

кандидат філософських наук,
завідувач відділу освітніх технологій
та популяризації українознавства НДІУ